

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PART HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Vidékire küldve:	
Helyben.			
Egy évre	10 kor. — fill.	Egy évre	16 kor. — fill.
Fél évre	6	Fél évre	8
Negyed évre	2	Negyed évre	4
Egy óra	1	Egy óra	1
Egységár 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK IÁNOS.**
Politikai rovatvezető: **Dr. BOROSS LAJOS.**
Felelős szerkesztő ideiglenesen: **SZÉKELY IMRE.**
Kiadók: **HOFFMANN** és **KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
Hat hasabos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelent hirdetések jutányosabban. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

A válság.

Okt. 21.

A válság pozitív eredménye eddigéle az, hogy kézzelfoghatólag győződünk meg arról, a mit szerettünk a kiegyezés óta következetesen elhazudni, t. i., hogy papiroson állam volnánk ugyan, de tényleg osztrák tartomány vagyunk, melyet Bécsből kormányoznak.

És ökölbe szorul a kezünk és égeti arcunkat a szégyen pirja és protestálunk és elégtételt követelünk és mindent csinálunk, hanem azért csak osztrák tartomány vagyunk.

Az! És most már megérthetjük, miért vág az idegen külföldi csodálkozó képet ahoz, ha Magyarországról beszélnek. Magyarország! Hol van az? Ahán! Oroszországban. És most minden magyar ember, ki valaha ostobának ti ulált egy idegent, aki nem akarta tudni, hol van Magyarország, kövesse meg gondolatban azt az idegent, mert annak igaza volt, mikor semmit sem tudott rólunk.

Osztrák tartomány vagyunk, akár hogy verjük is a mellünket. Írásba adták ezt nekünk Chlopyban, nem hittük, pedig úgy van, erősítették Szegeden, azt sem hittük és a polgárság pusztá kézzel rohant neki a kaszárnyának balga tudatlanságában. Bizo-

nyosan azt gondolta a tömeg, hogy egy szabad állam fiait csak nem fogják halomra löni azért, mert lelke szerint ül nemzeti emléknapot. És a tömeg, a szabad állam fiai véres fejjel gondolkozhattak azon, mennyire vagyunk miszabadok.

Hanem, ha volt még e hazában kételkedő, ha volt még a ki hitte, hogy az önrendelkezés birtokában vagyunk, ha volt még aki állította, hogy a magyar nemzet ur a maga sorsa felett, az a csömörlésig kijózanodhatott a legutolsó napok eseményeitől.

A szabadelvűpárt kilenczes bizottsága programot dolgozott ki, melyben összefoglalják, mit kíván hát a parlament vezető pártja a nemzeti követelésekből megvalósítani. Ez a program — azt híresztelték — már a múlt héten elkészült. Mi volt benne a nemzeti követelésekből? nem tudhatni. Titokban tartották. Lukács felment Bécsbe s a programot előterjesztette. A király azután Körber dr. ur elé terjesztette. Körber dr. ur tudvalevőleg ma a »nagy egész«-nek korlátlan hatalommal uralkodó feje. Körber dr. urnak a program nem tetszett. Tehát a királynak sem tetszett. Erre a szabadelvűpárt — a mint híresztelték — kijelentette, hogy hiszen az a program

még nincsen is készen. És újra készítették. — És Lukács megint felment Bécsbe, a király megint kihallgatta, a programot tőle átvette és döntés megint nincsen.

Miért? Talán Lukács nem tudta a felségnek megmagyarázni, hogy abban a programban mi van? Hiszen azt beszélük, hogy Lukács épen azért kedves embere a királynak, hogy nagyon röviden és nagyon értelmesen tudja elébe tárni a legbonyolultabb kérdéseket.

Lukácsot felkérte a felség, hogy holnapig Bécsben maradjon — szólanak a híradások. Miért? Talán, hogy jobban meghányják-vessék a dolgot? Az ám! Csakhogy nem Lukácscsal, hanem ismét Körber dr. urral, mert hiszen tudvalevő dolog, hogy a magyar alkotmány világosan azt az intézkedést tartalmazza, hogy Magyarországot érdeklő ügyekben az osztrák miniszterelnök döntsön.

Az alkunak minő förtelmes kaosza az, ahová sülyedtünk. Alkotmányunk lábba tiprásának, milyen megdöbbentő tényeit kell látnunk az események zürzavarában. Nemzeti erőnknek tudatától, a szolgálékek hitvány gyávaságába mennyire belesülyedünk, hogy ilyen módon kezelnek bennünket.

Kossuth szobrához!

Mi atyánk, prófétánk, megmondta előre:
Te maradsz örökké szabadságunk őre.
Golgotha halottja csillagok felett él:
Amikor meghaltál, nagy hatalom lettél!
Hadsereg a neved. Nagy lelked itélet!
Egynek örök halál, másnak örök élet:
Magyarnak dicsőség, osztráknak gyalázat!
Egy ökölcsepással porrá zuzunk százat.

Nagy hatalom lettél. Óh, nagyobb, mint voltál.
A sírod, a szobrod e nemzetnek oltár:
Odamegy áldozni öröme, haragja!
Érezkád megzendül: a tűzvész harangja.
Búgó, dörgő hangja szívünket megrázza.
Keresztülfut rajtunk a csaták vériáza
Kardunk tüze villám, a csapása mennykő:
Osztrák koponyára villogva lezengő.

Zsoldos keze, imé: szobrodat szennyezte.
Lángol a magyarnak a lelke, a teste.
Izzó kebelünkben marcangoló kin dul,
Közélemből, távolból zarándoknép indul.
Ott megy az ifjuság, homlokán borúval,
Zászlóval kezében, vállán koszorúva
Szegeden a szobrot mosni ragyogóra,
Ott lesz a csatán is — majd, ha út az óra!

Menjetelek, óh ifjak, az éreznek mondjátok,
Mondjátok — megéri nagy Kossuth apátok:
Magyarország megint üzenetét várja.
Mozdul már, mozdul már a nép tengerárja.
Szívünk lobogó tűz, kemény acél karunk,
Idegent szolgálni többé nem akarunk.
Nincs olyan erőszak, mely osztrákká tenne
S a mennyországsemkell, ha osztrák van benne.

Jánosi Zoltán.

Három levél és egy csók se.

Írta: **Ámon Ottó.**

I.

Nagyságos Asszonyom!

A legnagyobb készséggel felhatalmazom ime, hogy tegnapi magaviseletemért maflának higgyen. Felhatalmazom pedig annál könnyebben, mivel asszonyi logika szerint, tudom — úgy is annak hisz.

Ismeretségünk rövid ideje óta százszor is hangoztatta előttem, hogy Önnek nem a szmoking és magas gallér, hanem a „férfias bátorság” (férlényelven, magyarul értsd: vakmerőség) imponál.

Nos hát, én ezt az Ön „morálfilozófiai

alaptételeit” iszonyatos mód megsértettem: gyáva voltam, mint egy vakondok! Szégyen pir égeti orcámat, midőn bevallom, hogy tegnapi látogatásomkor — ép öntudatlanul — olyan foku pipogyságról tettem volt Ön előtt tanuságot, amilyenhez hasonlót férfiembernél eddig bizonyára még nem tapasztalt.

Az Ön égszínké szemeiben amaz el nem csattant csók, érzem olyan sötét foltja marad jellememnek örök időnkig, hogy azt egy újabb özönvíz se mosná le róla.

Nem is védem hát magam egyetlen szóval sem, hiszen az én lelkiismeretem oly nyugodt is, mint maga a mélységes oceán, az Ön — asszonyi — nézőpontjából itelve mégis a legsúlyosabb megvetésre vagyok érdemes.

De legyen nagylelkű ez egyszer, Asszonyom és oldozzon fel büntető haragjának legalább fele része alól, mert el nem tudnám viselni egész nagyságában azt a haragot, a melyet csöppnyi jobb megfontolás és piczinyke vakmerőség arán oly könnyű lett volna egészen más, szelidebb érzésre változtatni át.

Nézze hát viselkedésemet gyarlóságnak, emberi gyöngeségnek, vagy akár gyávaságnak is, ha így jobban tetszik, de az istenért,

Nincs tehát döntés. Talán mire e sorok megjelennek, meg lesz az is. Az ország lázas érdeklődéssel várja. Pedig igazán kár érte. Egy osztrák miniszterelnök sem érez hivatást arra, hogy apró örömeiket szerezzen a magyar nemzetnek.

B. L.

Kaczérság.

okt. 21.

(K. E.) A politikai kaczérság nagymestere, Apponyi Albert gróf megint megszólalt. Amikor a képviselőház elnöke beszélt, egyuttal mindig beszélt is magáról. Ma pedig, a sokszorosán zűrzavaros politikai válság bonyodalma közt, nemcsak érdekes, amit mond, hanem egyszersmind fontos és a szabadelvű párt volt nemzeti frakciójára rendkívül jellemző is. Mindenekelőtt pedig újabb, az eddigiekénél sokkal nagyobb bizonyossága annak a politikai kaczérságnak, amely még csak nemrégiben is sajnálkozó szánakozást keltett irányában országszerte, de amely ma már valóságos undorodást szül a magyar politikai közvéleményben.

A valamikor nemzeti vertezeibe bujt fuvalhangu lírai tenor a politikai élet porondján az egész ország ratapadt, szenzaciósóvárgó, kíváncsi szeme előtt veti le pánczéliját és immár a nemzetiek programjának köatósé nélkül anyaszűz méztelen kínálja magát fölfelé is, lefelé is. Bizonyára, mert másképp nem lehet, kihívó kaczérsága az oka, hogy fönt se kell, lent sincs rá szükség. A nemzeti érdekek védelmenek minduntalan való hangsúlyozása elég Bécs előtt arra, hogy ez magában véve is kegyvesztetté tegyen valakit. Az udvar tehát rég elejtette Apponyit. Ezzel a megváltoztatlan tényrelel azonban még nem számolt le a nemzet, amiért is minduntalan lesi, hogy a haladó politikai harcát az

események árja végre-valahára a víz színérveti. Holott ez soha meg nem történhetik. Az udvarnál tehát eljátszotta kisdéd játékeit. Ugyisintén a nemzetnél is. Erős a hitünk, hogy egyetlen olyan józan, fegyelmet agyu és a történeteket allandó folytonossággal szemmel kísérő politikus sincs Magyarországon, aki ne volna ezen a véleményen. Mert végre is nem olyan buta és nem olyan könnyen felejtős a nemzet, hogy föl ne ismerné Apponyinak a legszentebb nemzeti érdekekkel való, immár undirt keltő kihívó kaczérvadását. Persze csakis szóval, legfőlebb írásban. Tettben soha.

Mihelyt valami nemzeti kérdés vagy általános érdekű országos ügy van napirenden, Apponyi mindig keres és mindig talál alkalmat arra, hogy zengzetes szavakban kifejezésre juttassa partallását a kérdéses dologgal szemben. Harczbaszállása azonban a szavakon és a betűkön túl soha se terjed. Abban a pillanatban, amikor arra kerül a sor, hogy cselekvéssel bizonyítson, elhallgat a gróf és acvedlik politikai nemává, aki se lát, se hall. Amióta házelnök, hát ez a közjogi állás különösen alkalmias taktikára neki ahhoz, hogy befűdjé vele önálló cselekvési szabadságának még a létezését is.

Ilyenkor mindig passzív pózba csapja magát és fontoskodva, de tényleg kibujva a becsületos politikus tartozó kötelessége alól, arra a méltóságra hivatkozik, amely tartózkodást parancsol neki. No hat, ezzel a bujósával és ezzel a kaczérsággal torkig van a nemzet, amelyben van már annyi politikai érettség, hogy időről időre kellőképpen tudja mérlegelni Apponyi kaczérságát és amely egyetlen pillanatra se tudja elfelejteni, hogy azonnal az udvar felé hajladozik nétrét görnyedt háttal, mihelyt azt hiszi, hogy a nemzet levette róla a szemét.

Kaczérságának legfrissebb bizonyosságaképpen Apponyi Albert gróf az egyetemi ifjuság Deák-ünnepésén, a közkívánatnak engedve, rögtönzött beszédet tartott, amelyben a következőket mondotta:

sokat ne filozofáljon rajta, mert valóban nem érdemed. Vigasztalhatatlan volna, ha (akaratlanul bar) egyetlen nyugodt percet is elraboltam volna.

Főlötte, legjobb, ha mihamarább napirendre tér, még mindig van nálamnál mel'több elég, a kiről gondolatait eikalandoztathatja. De ha éppen mindenáron foglalkozni kíván személyemmel, hát isten neki, mi'asson szívből az esetemen, nevéssen rajta oly nagyot, a milyet csak tud. Édes kaczagását hallva, talán másoknak is lesz valami gyönyörűségük és legalább az Ön drága egészsége se szenved kárt miatta.

Kezeit csókolja rajongva tisztelő szolgálja
E l e m é r.

II.

Kedves Barátom!

Magának vagy igazán az esze csavardott el rozsfelét, vagy velem gunyolódik. Az elsőért sajnálnám, a másodikat nem tanácsolom Magának.

Ha egy kicsinyt, hogy úgy mondjam, lázas volna a levele hangja és esengő, akkor — vagyok annyira hű — nem soká keresném az okot és egyhamar kész volnék a „bocsánattal.“ De hova-tovább úgy veszem észre, hogy Maga nemcsak egészséges és józan, hanem keserűen megfontolt és kegyetlenül ironikus is. Ez a természet adománya pedig nálam csak igen szűkösén fog kamatozni.

Mi ketten, ha nem is nagyon régen, azért meglehetősen ismerjük egymást. Én

ugynevezett „jó családból“ származó, fiatal es — tegyük hozzá — esinos özvegy nő vagyok, aki szeretete az urát, tiszteli is az emléket, de sem az életéről, sem az ifjuság örömeiről a halott kedvéért lemondani nem hajlandó. Ön különfele (jó és türethető) tulajdonságokkal megáldott legényember, a ki a női tarsaságot, kártyajátéknál, bornál kellemesebb szórakozásnak tartja, forgolódik hölgyek körül, a hol eri őket, órák hosszat, ért is egy kevésbé a nyelvükön és ezek után természetesen abban a téves hitben ringatózik, hogy ismeri a nőket. Én rólam például (a szeme elarolja) az a véleményem, hogy szép, okos és művelt, — de kaczér nő vagyok, a kit erről az egy hibáról szívesen leszoktatna. Miben van igazza, miben nincs: most ne firtassuk.

A „tényállás“ röviden az, hogy — isten tudja miért — nagy rokonérzéssel viseltetem maga iránt, (felre ne értsen: ez nem szerelem, vagy legalább még nem az), jól érzem magam a közelében, szívesen veszem udvarlását és — jóllehet igazán még nem gondolkoztam e felől — ha egyszer valami magaformaju ember elibém toppanna és a kezemet találó megkérni, zavarba jönnék egy kissé, az bizonyos, de hogy kerekben nem utasitanám vissza, az még bizonyosabb.

Maga engem délutánonként néha meglátogat, beszél nekem politikáról, művészetről, napi eseményekről és terefere közben akárhányszor észre se vesszük, hogy ránk esteledett.

Tegnap délután valamivel szilajabb

„Ugy érzem, mintha nekem most nem volna szabad mondanom mindazt, amit önöknek a nemzeti génusz mondhat. Megvallom, hogy ezen kötelességemet teljesíteni tudjam, erre most gyöngének érzem magamat. Ezt csak egy Deák Ferencz teheti meg. Én nem tehetek mást, mint-hogy az önök szemei elé állítsam a magyar nemzeti génusznak leglőkeletesebb, legnemesebb és legnyugodtabb megnyilatkozását. Két mondasára figyelmeztetem ezuttal csak önöket. Az egyik az, hogy a mit az idők kedvezőtlen fordulata vesz el tőlünk, azt visszaszerezhetjük, de a miről lemondottunk, azt nem szerezhetjük vissza soha. A másik mondasá pedig, a mire szintén figyelmeztetem önöket az, hogy a hazáért kockáztatni mindent szabad, de a hazát soha.“

Olyan vilagos, mint a nap, hogy a legaktuálisabb politikai kérdések lebegtek gróf Apponyi előtt, amikor megrögtönözte ezt a jól atgondolt beszédét. Amit a vezényleti nyelv megállapítása jogáról való lemondásról, Deák-ból idézve, a nemzet szeme elé állit, az halvány visszhangja, ám azért elég jellemző kópiája annak, amit tavaly szeptemberben Jászberényben, azóta is többször haogztatott a katonai terhek emelése ellen való tiltakozáskepen és a nemzet jogainak a hadseregben való érvényesülése érdekében. Amig így a nemzetre kacshint, hamisan Bécs felé is pislog.

Vagy mi más az, ha nem politikai kaczérság, hogy legújabb nyilatkozata dacára meg sem lép ki hűséges párthiveivel a nagy kinnal összeesirizelt és valahogy meg csak összetartott szabadelvű pártból, amikor a párt katonai programját megálapító választott kidondoló bizottságban se tudt: állaspontját érvényre juttatni és az új kormány megalakításában sem adnak neki helyet az udvar előtt épp akceptálhatatlan elvei miatt? Az csak porhintas a közvélemény szemébe, hogy a kormány partjából való kilépéssel akarják ijesztgetni azokat, akik úgy se ijednek meg ettől a fenyege-

volt a kedvem, „mint egyébkor, Ön pedig veletlenül ugyanakkor leledzett afféle szentimentális hangulatokban. Ilyenkor egy kis összekoczkodás szinte eikerühetlen. A tarsalgás ugynevezett fonala hamarosan megakadt, mind a ketten szótlanul meredtünk egymásra. Én, csakhogy beszéljek valamit, bízár ötlettől ragadtatva felszólitottam, hogy csókoljon meg. Ön az első pillanatban meglepődve engedelmesskedni készült a tréfás parancsnak, de mohóságát nyomban meg is bánta és más egyébre szerette volna áttelelni a diskurzust. Engem látható elfogódása, bevallom, mulattatott és azért iménti felszólitásomat pajkosan megismételtem, hozzátevé még azt is, hogy tanácsos lesz a kedvező alkalmat el nem szalasztania, mert ilyen adakozó kedvben talán soha többé nem fog találni. Önnek a tréfa, úgy látszik, nem izlett, mert mint a ki valami égetően fontos teendőjéről épp most emlékezik meg, zsebórájára nézett és a megfelelő udvariaskodások lemorzsolása közben sietve távozott.

Ez történt tegnap; sem több, sem kevesebb. És Ön ma egy végtelenül udvarias hangu, de annál különösebb tartalmu levélben elefantta növeszti a szunyogot. Olyan levélben, a mely elejétől végig sértő ream nézve.

Avagy eliheti-e komolyan, hogy üres arczatlansággal nekem férfiu tetszethetnek? Eliheti-e, hogy én annak a kért, de megtagdott csóknak oly kiváló jelentőséget tulajdonítottam volna és iheti-e, hogy „gyá-

téstől, mert jól ismerik Apponyit. Ha férfias bátorsággal állást merne foglalni nyíltan és leplezetlenül, talán még most jóvá tehetné legalább a nemzet javára a korona ellentétes fölfogásával szemben mindazt, amit esztendőök hosszú során át vétett kihívó és hiu politikai kacérságával.

Egyház és iskola.

Egyházi könyvtár című gyűjteményes vállalat létesítésére adott be indítványt a tiszántúli kerülethez a László A. és társa cég. Ilyenmü gyűjteményes kiadásnak égető szükségét már régóta érzik a református egyházi írók, kiknek a műveik kiadása igen sok nehézséggel jár, s legtöbbször szerző saját költségén történik, épp azért örvendetes, hogy végre ily irányú gyűjteményes vállalat létesítésére is megindult a mozgalom.

A kerületbeli káplánok fizetésének pótlására a vallás- és közoktatásügyi minisztérium a kongruálval kapcsolatban 1279 kor. 55 fillért küldött a tiszántúli egyházkerület részére püspöki hivatal útján.

A jog- és pénzügyi bizottság ülése.

A jog- és pénzügyi bizottság tegnap délután Vecsey Imre elnöklésével ülést tartott. Az ülésnek ezuttal több fontos tárgya volt. Ezek között eiseenek a

(Póthitel)

ügyét terjesztette elő Vecsey Imre főjegyző.

A város ingyen nyomtatványai fejében díjazást nem kap s a papír szükségletért, amelyet ilyen ingyen nyomtatványokra ad, nem kap semmi megtérülést. Részben épen az alapon, részben pedig azért, mert a múlt évi számuk nagyrésze a folyó évi költségvetés terhére fizetettek ki, a nyomdánál hiteltul lépés történt s tízezer korona póthitel szüksége merült fel.

vaságáért" neheztelni vagy pláne megvetést érezni tudtam volna? Nem, ennyire leha és kacér igazán nem vagyok, édes barátom!

De bántja önézetemet és — mit tagadnám — húságomat is, hogy szellemekben oly tanulatlanok, oly gyermeknek hisz, a kivel komoly dolgokról komolyan beszéni hiábavaló faradozás és a kinek kicsinyke agyát holmi „filozófálassal“ telegyömöszölni kár. Valóban, a férfiak minden nagyképsége között a legneveltségesebb az, hogy a gondolkozni tudást egészen a maguk privilégiumának tekintik. A nő — szerintük — csinos játéktárgy, a melyet becézni illik, de uram istenem, játékszertől formai szépségen felül belső tartalmat, értelmiséget ugyan ki várna?!

Az a finom, előkelő guny tehát nem volt a helyén, nemes lovagom. Az asszonyi ész nem olyan kurta és az asszonyi logika sem olyan ferde, a milyennek maguk hiszik.

Egész őszinte legyek?

Maguk nem akarnak jobb véleményvel lenni rólunk. Maguk azzal, hogy bennünket egyben-másban lenéznek, valami különös passziójukat elégitik ki. Férfigögyében talán Ön sem szívesen fogja nekem elhinni, hogy én magára tegnap éppen nem haragudtam, a miért engem megcsókolni vonakodott, sőt bizonyos tiszteletet, becsülést éreztem irányában. Pedig hát csakugyan így volt. Pajzanságomban kacagtam ugyan és mulattam, de kinevetni magát nem volt s nem lehetett a szándékom.

A jog- és pénzügyi-bizottság az ügy elintézése előtt a főszámvevő véleményét kívánná hallani s a póthitel összegének szükség szerű meghatározására s a fedezés módjaitra nézve tőle kér véleményt.

(A nyomda önálló kezelése)

Vecsey Imre a nyomda önállósításának ügyét terjeszti ezután elő. Kifejti, hogy a város ezen intézménye egy egészséges, hasznos intézménnyé lesz, ha a légszeszgyár mintájára önállósítva lesz. Ezen az alapon ajánlja az önállósítás tervét a bizottság figyelmébe.

Komlóssy Dezső, Dr. Balkányi Miklós, Dr. Fejér Ferencz, Lengyel Imre, Roncsik Lajos és Simonffy Imre hozzászólásai után elhatároztak, hogy az önállósítás szabályzata tanu/mányozás czéljából a bizottság tagjainak kiadások.

(Ápoldák építése.)

A város és az ispotály közötti jogviszonyt régebben ez ügyben kiküldött bizottság véleménye alapján rendeztetett s a felállított egyezség alapján a városnak az ispotály területen egy férfi, egy női ápoloda, dékáni lak és fürdő építendő.

A jelzett építkezések költségvetés szerint 180 ezer koronára rúgnak s annak idején a nagykölesön terhére esnek. A míg azonban a nagykölesön realizálása megtörténik, a jog- és pénzügyi bizottság elfogadta Roncsik Lajos főszámvevő javaslatát, hogy a költségek fedezésére az ideig a községiadó helyét pótló alap és a földpénztárból vettessék fel, a közgyűlés által már előzőleg megállapított feltételek mellett.

(Kömvészek és ácsok ügye.)

A kömvészek, ácsok és alkalmazottaik közötti viszony szabályozását a miniszter által elküldött szabályzat alapján az ipartestület kidolgozta s azzal küldte meg a városi tanácsnak, hogy a szabályzatot szabályrendeleté emelje.

A jog- és pénzügyi bizottság tegnapi ülésén tételenként végig tárgyalta a szabály-

rendelet tervezetét. Az első, a mit nem helyeselt a bizottság, hogy a szabályzatban nincs benne, hogy a sátoros ünnepek másodnapján: Nagypénteken és áldozócsütörtökön nem dolgozhatnak a munkások. A bizottság szavazat többséggel mondotta ki, hogy a szabályzatban világosan megjelöltesék, hogy a munkások a jelzett napokon nem dolgozhatnak.

A segédek a munkaszünetes napok között kívánják felvételni május elsejét is. A bizottság azonban a szabályrendeleti tervezetbe ezt a kerelmet módosított formában vette be. E szerint az a munkás, aki május elseje előtt való napokban a pallérnak bejelenti, hogy május elsején nem dolgozik, részére munkaszünet engedélyezhető. Viszont azonban, akik a saját jósántukból dolgozni óhajtanak, munkájukban senki által meg nem haboríthatók.

A szabályrendelet kötelező az összes kömvés és ács, valamint azok alkalmazottaira. Minden építkezésnél feltűnő helyen kifüggesztendő. A szabályzatban előirt pontok ellen vétők száz koronáig terjedhető bírsággal sújthatók. A szabályrendelet végrehajtására a szabályszerű rendőri felügyeleten kívül az ipartestület is felügyel.

A bizottság az akkordmunka elültését nem helyesli s azt a szabályzatba se vette fel.

A bizottság az ülést ezután az idő előrehaladottsága miatt félbe szakította és folytatását csütörtök délután 3 órára tuzte.

NAPI HIREK.

Főiskolánk ifjusága zarándok uton.

Elindultak. Erős karokkal magasan lengették a nemzeti trikolorot, vállukon vitték a hatalmas babékoszorut, s ajkukon a Kossuth-nóta zengett, keblökben a Kossuth lelke lángolt — úgy indultak utnak.

El Szeged városába. A hideg, máris téli időben — gyalog.

Az a lélek, mely megedzi a testet tél, fagy, vihar ellenében, mely nem ismeri a kimerültséget a nehéz időkben, mely felistenekké avatja a magyart a csaták során, az viszi a mi ősz kollegiumunk ifjuságát a zarándok uton, hogy méltóan engeszteljük a nemzet legnagyobb fiának Kossuth Lajosnak durván megsértett emlékét s hogy méltóan juttassák kifejezésre azt a tényt, hogy a magyar kegyeletet szuronnyal megfélemlíteni, eloltani nem lehet.

Ez ősz magyar város büszke az ő nemes tanuló ifjuságára és lelkének egész szeretetével kiseri őt fáradságos, de felemelően szép zarándok utján.

Menjenek s vigyék magukkal az ittmaradtak lelkének legszentebb érzelmeit is és tegyék azt Kossuth Lajos ércz szobrának lábaihoz.

Vezesse őket nagy útfokon s adjon neki erőt az a tudat, hogy elhatározásuk a legszentebb érzelemből fakadt s hogy elhatározásuk nemessege, szilárdsága a nemzet sorsán aggodók reményének újabb hatalmas tápot ad.

Levelét meg éppen fölösleges volt írnia, hiszen elmondhatta volna nekem közölni valóját élőszóval. Akkor a kimagyarázás, a félreértések tisztázása is olyan egyszerű lett volna!

Ez azonban most se késő. Jöjjön el a szokott időben mielőbb es meséljen nekem sok-sok újat, szépet és jót.

A viszontlátásra!

A maga „együgyű“

Ö z v e g y a s s z o n y k á j a .

III.

Kedves Katinka!

Aranyos levelével igazán megszegegyentett. Meggyőzött általa, hogy ügyetlen fajánkó vagyok, a ki nem érdemli meg, hogy a földkerekség legokosabb, legangyalibb asszonyteremtése a barátjának vallja magát.

Szinte kedvem volna ezután kívánni a minél gyakoribb összekocczanást, csak hogy ezen a réven újból egy olyan szellemes es talpra esett levélhez jussak, a milyen ez a mai. Ha bennünket, férfiakat, lepecskondiáz is egy kevéssé, hát abban is igaza lesz. — Az igazságért pedig boldog ember haragszik csupan.

A szíves meghívást szépen köszönöm és élek is vele a lehető legszaporábban.

Pontban öt órakor ismét a lábacskáinál fog heverni az Ön egyszer megtévelyedett, de újból észretért, boidog

El e m é r j e .

A nemzet, melynek ilyen virágai vannak — élni fog.

Az elindulásról tudósításunk a következő: A főiskolai ifjuságnak az a lelkes csoportja, mely gyalog fog elzarándokolni a szegedi Kossuth-szoborhoz, hogy a debreczeni collégium ifjuságának s Debreczen polgárságának koszoruját a nagy magyar szobrára letegye, ma reggel nyolcz órakor indult el a nagy utra. A hirtelen téliesre vált időjárás egyáltalában nem kedvezett nekik, mégis aránylag sokan, harmincznyolczan gyűltek össze a collegium előtti terészen, hogy a nagy és fárasztó utat gyalog megtegyék. Rajtuk kívül az egész collegiumi ifjuság és mások is igen sokan, pár százra tehető tömeg jelent meg a bucsuzas helyen, mely igazán lélekemelő és megható volt. Először az egész tömeg a himnuszt énekelte el, majd Csiky Lajos a theologiai kar dékánja intézett az utrakelőkhez megható bucsuzavakat, melyre Harsányi Pál főiskolai senior válaszolt. Hogy az egész mily lelkesítő volt mindennél fényesebben mutatja az a kis epizód, mely a bucsuzás alatt lefolyt. Ugyanis Kunszabó Gyula, az ifjuság könyvtarosa, bár nem volt szándékában utrakelni, a lélekemelő hangulat hatása alatt hirtelen felkiáltott „Meyyek én is!”

S beszaladván collegiumi szobájába a kabátjaért, ő is a többiekközé állott. A zarándokcsapat nagy tömeg kíséretében a Piacz utcán és Miklós utcán át távozott a városból.

Öngyilkos debreczeni leány.

okt. 20.

Ma reggel megint szaporodott egygyel az öngyilkosok száma. Szinte megdöbbentő, hogy az utóbbi időben mennyien igyekkeznek elmenekülni az élet küzdelmei elől.

Most egy szép fiatal 19 éves leány határozta el magát a vezetes cselekedetre s meglötte magát. Nem halt meg, de életbenmaradásához nagyon keves reményt fűznek az orvosok.

A boldogtalan leány Nagy Iure Árpád tér 5. szám alatti lakos fogadott leánya, aki tegnap kiment a nagyerdőre s a sesta-kerti szőlőkben barangolt. Itt érlelődött meg benne az a gondolat, hogy csakugyan eldobja magát az életet, melyet megunt. Régen is foglalkozott már az öngyilkosság gondolatával s hetekkel ezelőtt kerített magának egy 9 milliméteres forgó pisztolyt, a melyet magával vitt tegnap reggel is.

Egyszer azután a sesta kert egyik bérloje hatalmas pisztolylövést hallott. Odasietett, a honnan a lövés hallatszott s ott találta a szép fiatal leányt véreben fekvő.

A leányt a golyó a szive alatt találta s nagyon veszedelmes sérüléseket okozott.

A rendőrségnek is jelentést tettek az esetről s a leányt beszállították nevelő apja lakására, hol dr. Balkányi Ede nyújtotta neki az első segélyt.

A kihallgatást, miután a leány nem vesztette el eszméletét és sebláza sem állott be, Fittler Jenő fogalmazó és Bardóczy r. biztos hallgatták ki, de makacsul vonakodik megmondani, hogy miért lett öngyilkos.

Rendkívüli közgyűlés.

A belügyminiszter törvénytelen rendelete következtében melylyel a városi

közgyűlés ama hazafias határozatát, hogy az önként befizetett adókat sem fogadhatja el a városi adóhivatal, rendkívüli közgyűlést tart Debreczen törvényhatósága. A törvény rendelkezése értelmében ugyanis a belügyminiszternek ezt a rendeletét a közgyűlés elé is be kell terjeszteni. A rendkívüli közgyűlés határnapját végleg még nem állapították meg, de minden valószínűség szerint vagy e hét végén szombaton, vagy a jövő héten hétfőn lesz. A közgyűlés bizonyára nem veszi tudomásul a rendeletet és vissza fogja utasítani.

Emléktábla a Komáromi házon.

Legdicsőbb szabadságharcunk emléke ismét fellebbog Debreczenben a jövő vasárnap. A Csokonai kör emléktáblájáról ekkor hull le a lepel; arról az emléktábláról, a mely a hősi tettekben gazdag kurucz világban nevezetes szerepet játszott Komáromi házat fogja megjelölni, ahol a békekötés feltételeit először tárgyalták Rakóczi fejedelmünk és József király meghatalmozottai. Az emléktábla beillesztésén most dolgoznak Tóth András szobrász emberei. A leleplezőskor Geresi Kálmán, a Csokonai kör elnöke mond ünnepi beszédet. Ez alkalomra a kör megírta a Zoltai Lajossal a faradhatatlan, kiváló történetíróval a Komáromi ház történetét. Az eddigi kutatások eredményeiken megírhatjuk, hogy e történelmi nevezetességű ház, illetve a hozzátartozó teleknek tulajdonosait 1572-ig visszamenőleg fogjuk megismerni.

Az első fagy.

Abnormalis időjárás köszöntött ránk s szokatlanul hamar elkövetkezett a telikabatok kora. Eltekintve a tegnapi havazástól, melynek nyoma sem maradt, az elmúlt éjszaka erős éjszakai szél dühöngött, a hőmérő pedig a fagypontra alá szállott. Reggelre erős der nyomai látszottak s itt hagyta névjegyét mindeneken a fagy is, mely különösen a szabadban elég erős volt. Sok helyen pedig még le sem szüretelték s a szőlőszedés a beállott hideg miatt nagyon nehezen megy. Ha így folytatja az idő, akkor az őszi szántások is elmaradnak. De hat lehetetlen, hogy még ne változna, ne enyhülne az idő valamennyit.

A gázvilágítás fejlesztése.

Mióta a város a légszeszgyárat házi-kezelésbe átvette, a világítás mindjobban fejlődik. A légszeszgyár jövedelmét minden évben a világítás fejlesztésére fordítják és ilyenformán anélkül, hogy a város anyagi áldozatot hozna, három év óta olyan és annyi utcát láttak már el világítással, a mire, ha a légszeszgyár tovább is magán vállalkozó kezében marad, talán évtizedek múlva se került volna a sor. Természetes a világítás ily nagyarányu fejlesztése maga után vonta azt is, hogy a régi főcsövet, mely ilyenformán kicsinek bizonyult, új, nagyobb méretű csövekkel cseréljék fel. A múlt évben kezdték meg a nagy körcső lefektetését és a keleti körcsővel meg a tavasszal elkészültek és most a nyugoti kör-

cső lefektetésén dolgoznak. Ennek a munkálataival is annyira előrehaladtak már, hogy kilátás van arra, hogy jövő hó végére teljesen befejezik a munkálatokat és kész lesz az egész várost körülövező nagy körcső. Tavasszal megkezdik azoknak az utcáknak világítását, melyekben még nincs gázlámpa. Különböző ezeknek a száma sem olyan nagy már, mert 3 év óta mintegy 60 utcát láttak el világítással.

Villamos gépezet a színházban.

Emeltettük, hogy a legutóbbi színházi tűzvizsgáló bizottság erősen kifogásolta tűzbiztonsági szempontokból a színpad villamos vezetékeit. Ugy annyira, hogy egyeseken be is tiltották a bizottság javaslatára a villamos gépek használatát. Így azután, ha a színház igazgatósága fényhatásokat akar használni a színpadon, kénytelen a görögtűzhöz folyamodni. Miután azonban már az avádszalóki nemzeti színház vezetősége is méltósággal alólinak tartja a görögtűz használatát, az igazgatóság náunk egyáltalán nem emelheti ilyen módon a nagyobb illuminációt igénylő jelenetek hatását erősebb világítással. Így a Casanova előadásán csak nagy munkával tudta a vezetőség pótolni a villamos reflektorok hiányát. Nagyon méltányos dolog lenne, ha az illetékes körök sürgősen elrendelnék azokat a pótlásokat, a melyek mulhatatlannul szükségesek a villamos vezetékek helyrehozásához, nehogy a mulasztás a színházlátogató közönség rovasára essék.

A fővárosi sajtó és a tanács hazafias határozata.

A fővárosi sajtó meleg előismeréssel nyilatkozik arról a hazafias állásfoglalásról, melyet Debreczen város tanácsa tanusított a granicsár ama rendeletével szemben, melyben értesíti a várost, hogy az adófizetést megtagadó határozatát megsemmisíti.

A „Magyarország” a következő szavakkal méltatja a tanács eljárását:

Debreczen példaadása. Hazafias örömmel jegyezzük fel újlag Debreczen város nagyszerű példáját. Mig más helyeken látni lehet a főispánok és tisztviselők szolgálalküszéget, Debreczen tisztviselői kara és tanácsa rendületlenül áll a törvény alapján. Szívünkől köszöntjük és velünk együtt bizonyára az egész küzdő nemzet Debreczen város derek, hazafias polgármesterét és tisztikarát. Nem fog ki rajtunk sem az osztrák cselvetés, sem egyesek kishitűsége, mig ilyen hazafias, bátorlelkű védői lesznek alkotmányos jogainknak.

A „Független Magyarország” pedig így ír:

Debreczen. E nemes városról őszinte elismeréssel fog megemlékezni a a historia. Nemzeti küzdelmünkben mindig előljárt, büszkén hirdette a magyar nemzet igazait s a hatalommal szemben is bátran hangoztatta törvényes alapon állva, hogy jogainkból nem engedhetünk. Példaadása nagyszerű volt. Elismeréssel hajtották meg előtte lobogójukat a törvényhatóságok s követték példáját. Debreczen város nemes tanácsának bátor állásfoglalását nem dicsérjük, nem méltatjuk csak újból a többi törvényhatóságok figyelmébe ajánljuk. Így kell megtörni a lappangó abszolutizmust, így kell elbánni a törvénytelen uralommal. A debreczeni tanács elhatározása előtt minden magyar ember leveheti a kalapját.

A világitási vállalat ülése.

A világitási vállalat holnap délután 3 órakor Körner Adolf elnökletével ülést tart.

Dalestély.

A „Szent László“ dalegylet Debreezenben 1903. október 24-én, azaz szombaton este, a Bika-szálloda dísztermében, Kovács Károly egyleti kornagy vezetése alatt saját pénztára javára tanevezal egybekötött Dalestélyt rendez, a következő műsorral: 1. Nyitány. Előadja: a zenekar. 2. Daláröröm. Schmöltzertől. Énekli: a Dalegylet. 3. Felolvasás. Tartja: Nagy Vilmos kegyesrendi tanár ur. 4. „Bucsu.“ Beleznaytól. Énekli: a Dalegylet. 5. Terzett. Előadják hegedűn: Piribaner Ferencz és Pásztor Gyula urak, zongorán kíséri Dénes Arthur mérnök ur. 6. Népdalegyveleg. Gaaltól. Előadja: a Dalegylet; a sólókat énekli: Karacs Imre ur. 7. Szavaltat, előadja: Farkas Antal; postafőtiszt ur (működőtag.) 8. Rákóczy induló. Zenekar kísérettel előadja: a Dalegylet. A műsor után táncz következik.

Adomány a Kossuth szoborra.

Materny Károly, szerkesztőségünk utján 2 koronát adományozott a Debreczenben felállítandó Kossuth-szobor javára. Az összeget rendeltetési helyére juttattuk.

A tanács a szoboszólói tüzkárosultaknak.

A város tanácsa a Hajdusoboszólói tüzkárosultak felsegélyezésére legutóbbi ülésén 200 korona adományozást határozta el, a város nevében.

Személyi hir.

Kiss Albert iskolaszéki elnök Debreczenből eltávozott, s csak szombaton tér ismét vissza.

Az iszákosság ellen.

Végh Gyula főkapitányhelyettes egy üdvös, de kérhetően javaslatot tett a tanácsnak. Azt ugyanis, hogy vasárnap reggel 9. délután 4 óráig a városban semmiféle italmérő helyek ne legyenek nyitva, hogy a nép ne ihassa el ez idő alatt egész heti keresményét. A tanács azonban ezt a javaslatot nem fogadta el, már csak azért sem, mert a miniszter aligha hagyná jóvá azt a rendeletet, amely nagy karára lenne a főnász-miniszteriumnak. Végh Gyula főkapitány helyettes most egy erre vonatkozó új szabályrendeletet dolgoz ki, a mely legalább is korlátozni fogja a nép iszákosságra való hajlandóságát.

Német szövegű körözüvény a hirdetőtáblán.

Tegnap a büntügyi osztály hirdetőtábláján kínos feltűnést keltett egy német szövegű hirdetmény, a mely Bécsből származott hozzánk s a melyet valamelyik hiperloyalis tisztviselő kiragasztott. Végh Gyula rendőrfőkapitányhelyettes azonnal intézkedett, hogy a német szövegű hirdetményt vegyék le. És így is helyes a dolog, miután német szövegű átiratokat, hirdetményeket voltaképen nem is szabadna elfogadni a magyar rendőrhatalóságoknak, vagy ha saját érdekükben el is kell fogadná, azonnal gondoskodni kell megfelelő hivatalos fordításról.

Utóállítás.

A katonai sorozó bizottság tegnap reggel 9 órakor Szabó Kálmán v. tanácsos polgári, Mildner Rajmond 39-ik ezredbeli őrnagy és Koszorus Ferencz m. kir. honvéd kapitány katonai elnöksége alatt a Pavillon laktanyában utóállítást tartott. Az utóállítás a bizottság két szolgálatban lévő katonai edesatyját keresetképtelenné nyilvánította s ennek alapján a legényeket a póttartalékba áthelyezni rendelte.

Hivatal átvétel.

Dr. Tóbi Elek v. jegyző hosszas betegeskedése után felgyógyult s hivatalát át vette.

Eljegyzés.

Sajó Lajos Mav. hivatalnok eljegyezte Éliás Paula kisa-szony Vágújhelyről.

Felrobbant fegyver.

Szabó József gazdász, Szabó Lajosnak a szőlő és bortermelő szövetkezett igazgatójának fia tegnapi vadászott atyjának Vámosperes alatt fekvő szőlőtelepen. Épen egy madarat lőtt, mikor a fegyver kezében felrobbant még pedig oly szerencsétlenül, hogy bal kezefejét teljesen össze-rongosolta. A fiatal embert azonnal behozták a kórházba, hol az első segélyben Kovács kórházi orvos részesítette és később dr. Ujfalussy főorvossal együtt műtétet végeztek rajta.

Szocialisták szervezkedése.

Hajdumegyében mindenütt szervezkednek a munkások. Tisza Csegén és Város Pércsen is megalakították a szocialdemokrata szervezetet s az ujonnan szervezett szocialista egyesület mind két helyen most vasárnap tartja első nagygyűlését. A gyűlés engedélyezése végett a főszolgabírói hivatalhoz fordultak s bejelentették, hogy azon több fővárosi népszónok fog venni. Természetesen a gyűlés megtarthatását a hatóság engedélyezte.

Meghívás.

A Zion asztaltársaság vasárnap e hó 25-én d. e. 1/2 10 órakor nagy összejövetelt tart a Frohner szálloda zóna éttermében. Kéretnek a tagok teljes számban megjelenni.

Székely fiúk ipari pályákon.

Ösmeretes a székely nép kiváló képességére. Valamennyi egy-egy ezermester s a székely-kérdés megoldására irányuló akciónak legproduktívabb része a székely fiúknak ipari elhelyezése. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamaráé az érdem, hogy elsőrendű feladatai közé sorolta a székely ügy illetévaló elősegítését. A kamara elnöksége minapi gyűlésében számolt be nyolc évi illetévaló munkakodásán eredményéről.

Elhelyezett a nyolc év alatt összesen 1481 fiút és pedig Marostordományból 386. Csikmegyéből 518. Háromszék megyéből 169. Udvarhely megyéből 200. Torda-aranyos megyéből 152. Kisküküllő megyéből 29. Brassó megyéből 18 és Romániából 9 fiút. Beszédetett tényleg 1318 tanonczot. — Ezek közül felszabadult és munkakönyvet nyert ez év elejéig 645 segéd, a többi még tanonczsorbán áll. Önálló mesterré lett eddig Csikmegyében egy kőfaragó és egy kalyhákészítő, Udvarhely megyében egy esztergályos. Hogy többen nem lettek önállóvá, annak az oka, hogy a felszabadult fiúk nagyrésze még katonakötelezettség előtt áll, vagy katonasorbán van. A kamara arra is gondolt, hogy a jól képzett székely ifjaknak haza telepedését és önállósítását elősegítse. E célra pénzalapot gyűjt, ami jelenleg 8000 koronát tesz ki. Mihelyt ez alap 20.000 koronára nővi ki magát, annak évi kamatait a legérdemesebb ifjak segélyezésére fordítja.

Talált vizsla.

Martinkán egy gazdátlan fehér sima szőrű vizsla, fültövön két sárga foltos vadász eb találtatott. Tulajdonosa a mezőrendőrkapitányságnál átveheti.

Tegyék ki a drót alá.

Piros képű, fekete szemű, gömbölyű menyecske jart ma délelőtt az anyakönyvi hivatalban.

— Mondják mán az urak no, itt van a házassági hivatal?

— Itt ám, mi doiga vele?

— Hát megkernem nagyon szépen a tekéntetes urakat, tegyenek valamit az urammal, hogy hagyjon föl a szilajságával, mer' de biz isten ucsese, ott hagyom.

— De hát mi a manot tehetünk mink azza: a garazda emberrel, galambom?

— Tögyek ki a nevit a drót alá, hagy szegyonközsek a cudarja ...

Igyunk

Avasujfalusi Oroszlán természetes égvényes savanyu gyógyvizet, üvegenként 12 fil. Kapható kizárólag a Schwarz-zele dohánytözsdében, Piacz-u. 29.

Távirat.**A király nem enged.**

A „Debreczen“ eredeti távirata.

Budapest, okt. 21.

A király nem enged. Az az hogy Körber dr. miniszterelnök nem enged. A tegnap elterjedt hivatalos és magán értesítések nyomán mindenki tudta, hogy a szabadelvűpart kilenczes bizottságának programját Lukács László átadta a királynak, a ki felkérte Lukácsot, hogy maig maradjon Bécsben s s várja be az ő választát.

Ha a magyar királynak lettek volna aggodalmi a program pontjával szemben úgy ez aggodalmakat már tegnap közölte volna Lukácscsal. Azonban a magyar király nem mert válaszolni az osztrák triumviratus: Beck tábornagy, Windischgrätz herceg és Körber dr. osztrák miniszterelnök megkerdezése nélkül. Ezért volt szükség a válasz elhalasztására.

Ma azután délelőtt tíz órakor fogadta a király ismételtén Lukács Lászlót és tudtára adta, hogy az átadott szabadelvűparti program több pontját nem fogadja el.

A fővárosban óriási izgatottságot keltett a hír s politikai körökben teljes a felfordultság.

A ma délelőtti kihallgatásról bpesti tudósítónk a következő táviratot küldi:

A király 10 órakor fogadta Lukácsot. Kijelentette, hogy a kilenczes bizottság több pontját nem fogadja el, nem engedi felség jogainak bírálatát, ebbe sohasem egyezik bele. Lukács miniszter még ma haza jön. A fővárosban óriási a fölfordulás.

Budapesti árutözsde.

A „Debreczen“ távirati tudósítása.

Okt. 21.

Készaru : artartó.

Buza okt. 7.58—7.60 1904. apr. 7.71—7.72
Rozs okt. 5.35—5.36. 1904. apr. 6.27—6.28
Tengeri májusi 6.50—6.51
Zab októb. 5.40—5.42 1904. apr. 5.86—5.61

SZINHAZ.

Műsor:

Szerda: Hamlet (C. bérlet.)
Csütörtök: Casanova (A. bérlet.)
Péntek: Casanova (B. bérlet.)
Szombat: Casanova (C. bérlet.)
Vasárnap d. u. Maria bátyja (leszallított helyarok,) este Patyolat kisasszony (Bérlétszünet.)

Denise.

Nem is olyan regen, csak néhány évvel ezelőtt a színműirodalom termelkei, különösen a francia színműirodalome, kedveltebbek voltak a közönség előtt, mint bármely más darabok. Azonban néhány év elegendő volt ahhoz, hogy a színművészet teljesen elterítse attól az iránytól, melynek a színpad hosszú évtizedeken át melegágya volt. A színművészet, tagadhatatlan lejjebb szállt és ma, különösen a vidéki színpadokat az enekes darabok uralkodják, ezek közül is legelőbbre azok az új keletű operettek, melyekben rendszerint nem annyira a művészetre, mint az értekekre fektetik a fősúlyt. Ez a vallás uralkodja ma a színpadot és ha ilyen darabot adnak, ide számíthatjuk még az értekecsiklándó vígjátékokat is, tudni a közönség a színházba, míg egy Dumas darab még a bérlőknek sem kell. Ezt tapasztalhattuk tegnap este is, pedig ha a darab nem is vonzotta a közönséget, maga az előadás, különösen pedig a társulat szép tehetségű drámai szendéjének, **Menszáros** Margitnak Denise megérdemelte volna, hogy jobban érdeklődjen a közönség az előadás iránt.

Menszáros egyikét aratta tegnap este legszebb diadalainak. Az ő Denise tökéletes, kido gozott művészi alakítás volt. Melegség, mely érzes vonult végig egész játékán és közvetlen bensőséggel, szívvel játszott.

Az előismerés adóját meg is kapta, nyílt színen tapsolták ki és felelőre vege újult erővel tört ki a taps. Partnere Kienovics György alakítása is becsülésre méltó.

A többi szereplők közül különösen Csiky László volt az, ki egyéniségének teljesen megfelelő szerepben beigazolta, hogy jeles drámai apa, ki nagy erőssége a társulat drámai személyzetének.

Hahnel Aranka, Jeszenszkyne, Sebestyén, Pataki Bela a jó előadás kereteibe a legjobban beilleszkedtek. **L. J.**

Tavas. Ez a zizine Strausz, a keringő király legutolsó operettjének, a mely zenei tekintetéből magasan kimagaslik az újabb enekes darabok közül. **Makó** Lajos színgazgató igyekezett gyorsan megszerezni az előadás jogát, úgy hogy a kiváló zenei termék, a melynek a librettója is „finomabb értékesebb alkotás, Debreczenben fog a vidéken először színrekerülni. A nagy, kiállításos operettben az egész enekes személyzet részt vesz s foglalkoztatva lesznek benne az összes primadonnák.

Casanova. Csütörtöktől vasárnapig a színházunkban jelentős sikert aratott **Casanova** ez. operett tölti ki a műsort. Mindhárom esten bérletes előadások lesznek s biztosra vehető, hogy a többi jegyeket is mind elkapkodja a közönség. A darabot különben **Felhő** Rózi pompás alakításért is érdemes megtekinteni.

Új darabok. Makó Lajos újdonság-repertoirja az idén nagyon gazdag és változatos. Egy rakás új darab, drámai és enekes újdonságok várnak bemutatásra. Ezek közt nagy érdeklődéssel várja a közönség a **Bob** herceg szerzőjének új darabját, az **Aranyvirág** ez. operettet. Ezenkívül a bohózatok legkiválóbbja-ga **Dr. Nebántsvirág**-ot is megszerezte az igazgatóság előadásra.

Új darab lesz a **Rutkay Sötétség-e** és **Martos Ferencz** nagyszerű történelmi darabja a **Simonyi öbester.** Érdekes premier lesz a **Lehár Pesti nők** c. enekes darabja is.

Nagyszebenből.

Azt mondják, a tárgyak nem olyanok, mint a milyennek mi látjuk őket, hanem bíróak bizonyos színnel, alakkal, tulajdonsággal; hatásuk reánk egy forma, de a hatások következtében keletkezett képzetek mások és mások. Ha ez így áll a tárgyakra, úgy áll ez a személyekre, ezek sajátosságaira, tulajdonságaira meginkább, mert az egyes tárgyak hatása sokkal egyszerűbb, mint embertársaink tetteinek, tulajdonságainak a hatása. Az élettelen tárgyak — mondhatjuk — sokkal átlátszóbbak, mint az emberek, s rokonszenv, ellenszenv, vallás, nemzetiség stb. nem befolyasol, könnyebben lehetne tehát az, hogy egy tárgy mindenkiben ugyanazon képzeteket keltsen, bár ez sem történik meg.

Emberrársainkkal szemben azonban kevésbé vagyunk elfogulak, mint önmagunk, barátaink, hitfeleink s a velünk egy anyanyelvet beszélőkkel szemben; magunk is ezek tetteit tehát nehezen, vagy egyáltalán nem tudjuk objective megismerni, jó azért olykor-olykor mások szemüvegén nézni magunkat és azokat kik közelebről-távolabbról hozzánk tartoznak, úgy helyesbítjük, tárgyilagosabbá tesszük a képet, melyet alkottunk volt magunknak.

Tudjuk, hogy a szász nagyon sok tekintetben más mint mi magyarok. Különös örömet szerez azért nekem az, a ki a szászok közzül, rólunk, elmondja a véleményét.

Az ilyen véleményt meghallgatom és úgy kezdem vizsgálni, vajjon helyes-e, vagy helytelen a kép, melyet ők alkottak magunknak felőlünk.

Egyszer-másszor sok megjegyzést hallottam már.

A tavaszon, egy verőfenyes vasárnapon a nagyszebeni sétátáren jártam egyikével az irányadó szászoknak. Úgy mondják, hogy ez a legszebb sétatér Erdélyben. A közepén völgy van.

A völgyben és a két parton mesterséges esatornán folyik a víz a városba. Itt ugyanis az utcákon víz csörgedez, mint minden szász városban. Elrekesztik, megereztik, a mint szükséges. A sétatérrel még meg kell említenem, hogy nagyon sok rózsafa van rajta. A nyaron telve voltak virággal, mikor itt járt egy debreczeni társaság és csodálták, hogy itt még a rózsát sem tépik le, nem hogy úgy bánnának vele, mint valami embertelen az előtt pár héttel a debreczeni fűvészkert növényeivel. Itt nem tépik le, holott ez a városon kívül van és a kaszárnyák közelében. Még az oláh sem bantja, kinek állandó jelzője a „tolvaj.“

Ezért mondják a szászok: „hadd látom, hogy bánsz a fával, virággal, megmondom, ki vagy.“

A sétatér, a mint elmarad, egy erdőbe érünk. Az erdőben szép uton vízi malom, poszó gyár és ványoló malom közelében addig megyünk, míg 11—12 kilométer ut után Resinarón, vagy Kis-Disznódon vagyunk, a mint egyenesen vagy balra megyünk. A juhtenyésztéséről híres és oláh falu, ez szász és a cseresznyéjéről nevezetes, meg arról, hogy a népe szalmakalapot fon. Egy iparágat üznek tehát H.-Nánással.

De itt nem terem annyi buza, hogy a szalmája elég volna fonnai, ezért más faluba mennek szalma venni. Az alföldön különösen hangzik az, hogy legyen olyan hely, a

hol annyi szalma sem terem, a mennyit kalapnak megfognak. Kis-Disznódról még azt említhetem meg, hogy ott vannak olyan ingatlanok, melyeknek a kiterjedése 5 négyszögöl és egy fillér az évi földadója.

Kis-Disznód nyaraló helye a szebeni szászszágnak, a miből az tűnik ki, hogy szép fekvésének kell lennie. Erről számot adhat ennek a lapnak a volt szerkesztője.

Azon a délután ide sétáltunk ki azzal a szász férfival. Sok mindenről folyt a szó, legtöbbit az obstrukcióról.

Az én szászom helytelenítette az obstrukciót. Ez felfogás dolga. Ehez semmi közöm, nem a politikáról írok. Hanem a mivel megokolta, az keltette fel különösen figyelmemet. Azt mondotta ugyanis, hogy jobb volna ha a magyarok a magyar faj súlyát igyekeznének egyelőre emelni és ha azon igyekeznének, hogy a magyar kitartóbb legyen a munkában.

Ezt a megoldást jól eszébe kellene vésni minden magyarnak, hogy soha el ne feledje. A magyarság súlyát emelni minden idők feladata. Ez nincs napokhoz, hetekhez, évekhez kötve. Hogy hogyan kellene ezt keresztül vinni, az megint más kérdés. Gondolkozzanak rajta, a kiket illet. Úgy vélem azonban, hogy a szászoktól sokat lehetne tanulni. Szerintem a vagyonosodást és helyes birtok megosztást, továbbá a népnevelést kellene előbbre vinni.

Míg 15% nem jár iskolába és míg magában Debreczenben 300 iskola kötelest úgy kell elszuszakolni az iskolákba, addig ne emlegessük népnevelésünket a szászok előtt. A míg bankjaink nem veszik meg az eladó földeket, hogy parcellázva eladják, vagy nem vesznek berbe nagy uradalmaikat, hogy felaprítva berbe kiadják, addig hiába emlegetünk állami telepítést. Az államnak sok keze van, de azért nem ér el mindentüve. Addig hiába zugolódunk és cikkezünk a szebeni Sparkassa és Albina ellen. Úgy kell tennünk, mint ezek tesznek.

Ami a kitartóbb munkasságot illeti, ezt se feledjük el! Ha 35 évig nem aludtunk volna, most nem lenne obstrukció. Félek, hogy újra aludni fogunk 35 évig. Mi úgy teszünk, mint a rest jogász: Januárban, júniusban ejjel-nappal tanul, máskor meg fele se néz a könyvnek.

Ezért a jogászra haragusznak az apák, holott ők maguk ugyanugy tesznek az ország dolgaival.

*

Október 6-án Bánk Bánt adták a nagyszebeni színházban. — Mostanában magyar színészek játszanak itt Nagyszebenben. Tele haz volt. Csupa fiu fejjel, csupa lany fejjel telt páholyok voltak.

Ahol magyar főgymnázium, német főgymnázium, német főreáliskola, német fitanító képző, magyar polgári leányiskola, német polgári leányiskola, német tanítóképző van, ott ez nem esuda.

Erre az estére tehát felfüggesztették a szászok azt az elvet, hogy a magyar színház lehetőleg nem látogatandó, mert ha a kormány a magyar színház fennállását lehetőknek találja, akkor nem engedélyezi a német színházat. Hogy a szászok ebből az elvből kiindulva, nem látogatják a magyar színházat, azt egy másik vezérszerepet vivő szász mondotta.

Azt tapasztaltam azonban, hogy a szászok azon mértékben függesztik fel ezt az elvet, a mily arányban ezt a darab, különösen az operettezenéje és a színészek, színésznők éneke megérdemli.

Persze, persze, ha a kolozsvári színtársulat rándulna ide, akkor könnyebben felfüggesztenék!

Október hatodikára azért függesztették

fel ezt az elvet, mert a Bánk Bán irodalmi darab.

A szászoknak feltűnt, hogy a Hymnuszt állva kétszer énekelte el a szintársulat és a közönség.

Ismerek egy szép szász asszonyt. — Szépnek azért mondom, mert a haja fekete mint az őjfél, a szeme kék, mint a derült ég. — További leírásába nem bocsátkozom, mert raismernék debreczeni ismerősei. Azt mondja, csak még egyszer hallhatná Magyaritól:

Elbolyongok sötét éjjel messze a sikkusztára . . .

Ez e szép szász asszony, aki tehát részben magyar, részben germán, mikor ezt hallotta, azt mondotta:

„De tegyenek is már valamit. Nem szeretem ezt az üres lelkesedést.“

A szép asszony szavait elmémbe véstem és azóta mindig fülemben cseng bűvös-bajos hangja. De mit kellene tenni?

A nagyszombeni takarékpénztár épületében ezelőtt néhány évvel magyar kereskedő nyitott boltot. — Magyarul íratta ki a Sparhassa épületére! A szász nők szemét ez az újítás bántotta. Ivet köröztettek, hogy ne vásároljanak onnan. Mikor ezt, mint olyat említettem egy szöke hajú, kékszemű, szláv jellegű arcú arcjátékot eltekintve, germán típusú hölgynek, mint a mely a szászoknak többet ért, mint hasznal, mert alaptalan félreértésekre ad okot, szép nagy kék szeméit csodálkozva függesztette reám, mint a ki nem értett meg s így felelt: „Abban nincs semmi. Én nagyon sokszor hallottam, hogy ne menjünk oda, mert az magyar.“

Ime! A szászoktól megtanulhatjuk, mit kell tenni!

A jó osztrákok a hírlapok szerint, ma a magyar zálogleveleket, holnap a magyar szöveget küldik vissza. Mi ellenben semmit. Szidjuk az osztrákokat, s azt hisszük, ez elég.

Ita-fele kalapban, brünni posztóban irunk, olvasunk osztrákok ellen dörgő cikkekkel. Ne írjunk, ne olvassunk annyit osztrákkellenes cikkekkel és ne dikiézzünk annyit a magyar ipar pártolása mellett, hanem kövessük a szászokat: ne vegyünk az osztráktól, hiszen azok nem magyarok!

Én semmiféle hazai iparpártoló egyesületnek nem vagyok tagja, csak szász posztógyárostól veszem ruhámhoz a posztot s mindennek dacára egészen jól érzem magamat.

No persze, ha volna olyan posztógyár, a melynek debreczeni polgári joggal bírnak az igazgatósági tagjai, akkor azt mondanám a szász posztógyárosnak, hogy ő nem magyar, az övé nem kell, így azonban azt mondom, hogy kell, mert nem osztrák.

No ha már a posztógyáraknál vagyok, többet is mondok:

A szászok között többször hallani, hogy a posztókészítő és posztógyáros nem bukik meg, azt féltetni nem kell. Ilyenkor mindig arra gondolok, hogy hány meg hány föld-birtokos van az Alföldön, a ki a fiaiból jogászt, szolgabírókat csinál. Míg a fiu jogász kodik, szolgabíróskodik, elmegy az örökség. Mikor főszolgabíró és három-négy gyermek apja, akkor a vagyonból csak a némesi előnév van már meg. Sokkal helyesebb volna szerintem az egyik fiuból tanult gazdászt, a másiktól tanult iparost nevelni.

Az iparos olcsóbban kapná a kölcsön a pénzt, mert háta megett volna az ősi föld, a gazdász nem volna kénytelen váltója törlesztésére olcsón eladni terményét, mert kapna testvérétől az iparostól, míg annak nem kell törleszteni. Így nem kellene a pénzes angolra várni, hogy itt gyárat alapítson. Nemzeti szempontból sem volna ez megvetendő.

Igy lenne a nemzetiségi vidéken iparos középosztály. A munkásnak beszélhetne a pápa, arra hallgatna az, a ki neki a kenyéret adja.

Nem elég a Hymnuszt kétszer állva végig hallgatni, hanem tenni is kell valamit, mint a szép szász asszony mondta.

CSARNOK.

Leányálmok.

Ita: **Horkay Elemér.** (10)

Ha aztán valamelyik bizalmasabb barátjának megkérdezte tőle, hogy miért ad kosarat ennek vagy annak az imádojának, a szép asszony gunyosan kacagott fel!

— Ah! Hadd el edésen! Hiszen a férfiak olyan egyformán — ostobák.

Most azonban sajátságosan furesa helyzetben volt a szép asszony. Érezte, hogy ott kint a porondon, a lövészernyel hatalmas ellenfelre talált Méray főhadnagyban.

Sensibilis lelkében meggyőződésére érelődött, hogy a főhadnaggyal szemben nehéz helyzete lesz, de éppen ez izgatta a kuzdeléme. Milyen pompás dolog is lesz lábainál látni ezt az önhitt embert, aki biztosra veszi a győzelmet minden asszonynál, még nála is. No megállj! Te híres Don Juan — gondolta magában — majd megtanítalak arra, hogy nem minden asszony egyforma! . . .

A kandallón álló óra ezüstös hangon elütötte a tizenegyet s kevéssel utána patkócsattogás hangja hallatszott fel az udvarról.

— Jön a Hérosz! mosolygott magában a szép asszony — ahogy az éa bolondos kis Etusom Mérayt nevezni szokta. No hát jöjjön!

Tardosné maga sem tudta miért, de olyan elfogultnak érezte magát e pillanatban, hogy szinte bosszankodott. Hiábavaló volt minden józansága, mellyel a főhadnaggyot eddigi udvarlói közé sorolni akarta, önkéntelenül is az a hit erősödött meg benne, hogy ennek az embernek a közéletre veszedelmessé fog válni reá nézve.

Legjobban szerette volna nem fogadni Mérayt, de erre már nem volt ideje, mert a főhadnagy néhány pillanat múlva, teljes diszben belépett a szalonba.

A szép asszony igyekezett minél elfogulatlanabb lenni, de hangja kissé mégis megremegett, a mint ideges, szinte túlzott szívelyességgel fogadta a főhadnaggyot:

— Isten hozta kedves Méray! foglaljon helyet. Kipihente már a verseny fáradalmait?

A főhadnagy önkéntelenül elmosolyodott, aztán hirtelen komolylyá válva, válaszolt:

— Igen, nagyságos asszonyom, a verseny fáradalmait kipihentem, bár őszintén szólva, nyugtalanul töltöttem az éjszakát s alig vártam az alkalmat, hogy nagyságos asszonyomtól bocsánatot kérjek tegnapi lehaságaimért. Tulajdonítsa annak, hogy kissé tulvidám hangulatban voltam. Tetszik tudni, a verseny izgalmai, a győzelem . . .

Tardosné meglepetten tekintett a főhadnaggyra. Mi lelte ezt az embert? Mindenne el volt készülve, csak erre a tiszteletteljes, szinte alázatos hangra nem. Ez a főhadnagy olyan „limonádés“ volt e pillanatban, mint tán a szép asszonynak egyetlen eddigi udvarlója sem.

— Szót sem érdemel, főhadnagy ur, — mondta Tardosné szinte zavartan. — Higyje meg, hogy én már el is felejtettem

azt a dolgot. Hiszen tudom, hogy önök huszárok már hozzá vannak szokva a „könynyed“ tarsalgáshoz.

Méray egy nuanceszal még komolyabbá vált.

— Látom, hogy nagyságos asszonyom rossz véleménynyel van rólunk huszárokról s így rólam is. Igen kellemesen érintene, ha nekem sikerülne rossz véleményét — különösen a mi engem illet — eloszlatni! Én alapjába véve igen jó fiu vagyok s tán csak a bajtársak között honoló szellem az, mely némelykor befolyással van rám!

— Ez Don Juan? Nem ez poltron! — gondolta magában Tardosné s csodálkozva nézett a főhadnaggyra, hogy voltaképpen mit félt ő ettől az embertől, a kiből úgy látszik, kihalt minden érzék az iránt, hogy-hogy kell az ilyen magafajta asszonyokkal beszélni.

Folyt. köv.)

SZINLAP.

Ma szerdán, bérlet 18-ik sz. „C“

Hamlet.

Tragédia 5 felvonásban.

Kezdeté fél 8-kor.

Holnap, csütörtökön, bérlet 19-ik sz. „A“

Casanova.

Regényes nagy operette 3 felv.

Boros Testvérek nőidivat áruházába remek őszi divatalkalmak és téli cikkek óriási választékban megérkeztek. Meglepető olcsó árak.

Villamos házi csengők és telefonok készítését tartós és gyors kivitelben készít **Földvári L.** debreczeni első elektro mechanikus Kossuth u. 1 sz. az udvarban. Javításoknál félév. új berendezéseknél **másfélévi díjtalan** rendbenartás illetve jótállás biztosítatik. Vidékre soronkívül a leggyorsabb kiszolgálás. Villamos műszerek és felszerelések raktára. Telefon szám 168.

Borpinceze nagy, a piac közepén kiadó. Értekezhetni a kiadóhivatásban.

80 kat. holdas igen

jó talaju tanyás birtok eladó a sámsoni országút mellett. Értekezhetni Debreczeni Jenő légszeszgyár igazgatóval.

Egy tanuló leány fizetéssel főlvetetik Krausz Henriette divattermében.

13818—1903.

Árverési hirdetmény.

A Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező s a debreczeni 4493 sz. telekjkv. 5685 hrsza. felvett ugynevezett Rickl Gizella fele 2 hold 31 □ öl területű majorsági föld eladására nyilvános árverést hirdet s annak határnapjául **1903 november 4-ik napjának d. e. 9 óráját** tüzi ki s a városház nagy tanácstermében fog megtartatni. Az árverési feltételek árverelni óhajtok által megtekinthetők a számvévősnél a hivatalos órák alatt.

Debreczen, 1903. okt. 15.

A városi tanács.

Csuz, köszvény (rheuma)
szaggatás, derék- és hátfájás, valamint mindennemű izületi bajok ellen legbiztosabb szer a törvényesen védett

HALÁPI-féle
RESTAURATOR

mely már rövid használat után a fájdalmat nemcsak enyhíti, de sikeresen gyógyítja. Számos orvostanár által kipróbálva és ajánlva.

Egy tubus ára 1 kor. 60 fill.

Egyedüli raktár:
„APOSTOL” gyógyszertár Budapest, VIII. József-körút 64.

Debrecenben kapható a **Wihálovits-féle** gyógyszertárban. Éveken át szenvedtem rhumatikus bántalmakban. Semmiféle gyógyszer, sem fürdő nem használt. **Az ön Restaurator kenőcsének köszönhetem egyedül gyógyulásomat.** Fogadja ezért halás köszönnetemet és abbéli ígéretet, hogy mindenkinek, ki hasonló betegségben szenved, a legmelegebben fogom ajánlani.

Budapest, 1903. szept. 10. **MUNKÁCSI JÓZSEF**
Hernád-u. 39.

Donogán és Somossy
Kunz József és Társa utódai
Debrecen, kistemplom bazár.

Az őszi idényre raktárba érkeztek óriási választékban

női divatkelme ujdonságok

Francia flanell, Francia velezek. Különlegességek selyem áruban.
Szabott árak. Előzékeny kiszolgálás. (1)

Új tűzifa raktár.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a **gyermekmenház mellett, a lóvasut telepén**

új tűzifa raktárt rendeztem be, ahol állandóan a legjobb minőségű tűzifát árusítom.

A pontos övezésért felelősséget vállalok.

Ugyanott vágott tűzifa is minden időben jutányosan kapható.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve, tisztelettel

Özv. Pollák Edéné.

1847—1903sz.

Árverési hirdetmény.

A magyarországi vallásalap tulajdonát képező Hajdumegye Püspökladány községben fekvő uradalmi nagy vendégfogadó épület 1904 évi január 1-től 1909 évi december 31-ig terjedő 6 évre **f. évi november hó 12-én d. e. 11 órakor** a püspökladányi közalap felügyelőség hivatalos helyiségében nyilvános szóbeli versenytárgyalás útján haszonbérbe fog adatni.

Versenyzők kötelesek az árverés megkezdése előtt 400 kor. bántpénzt akár készpénzben, akár óvadékképes értékpapírban letenni. Versenyzők között a szabad választási jogot az uradalom magának fentartja.

A haszonbérleti feltételek a p. ladányi gazd. felügyelőségnek a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A p.-ladányi kir. közalap gazdászati felügyelőség.

Egy jó esésze tea kedvelők, kérjétek mindenütt a világ legjobb és legfinomabb teáját

Indra tea

Melange a legfinomabb China, India és Ceylon ői Valódi csak eredeti csomagban, Raktárak a felragaszokon láthatók.

Főraktár Debreczenben **Kontsek Gézánál.**

őszi és téli ruhák

tisztítását

kifogástalanul teljesíti

Hrabéczy Antal

ruhafestő és tisztító intézete

DEBRECZEN

Széchenyi utca 42.

Férfi ruhákat szakember javítja és vasalja.

Az általam legpontosabban összeállított és tekintélyes orvosok által ajánlott és jónak talált vegytiszta

SÓSBORSZESZ

mely már eddig is nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógyszertárakban.

Ára egy kis üvegnek 45 kr., nagy üvegnek 90 kr.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel ingyen adatik.

Tóth Béla gyógyszertára és illatszerraktára
DEBRECZENBEN (Tisza palota.)

Nyomatott Hofmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostárai szemben.